

KULTURA

25. MUZIČKI BIENNALE ZAGREB

Mračno, teško i dojmljivo

Praizvedena opera »Prikriveni križ« Srečka Bradića, unatoč ponekim manjkavostima, gledatelje neće ostaviti ravnodušnima

Mirta ŠPOLJARIĆ

Organizatori 25. muzičkog biennala Zagreb višekratno su proteklih mjeseci uoči početka festivala isticali važnost koju će ove jubilarne godine ponijeti glazbena scena, najupečatljivija okosnica programske koncepcije. Da je tako, mogli smo se uvjeriti već od samoga početka, prve večeri svečanoga otvorenja u petak u Hrvatskome narodnom kazalištu, za koju je MBZ naručio novo operno djelo hrvatskoga skladatelja.

Te je večeri praizveden »Prikriveni križ« (»Crux dis-

»Prikriveni križ« je rezultat godinu dana potpune urođenosti u izrazito tešku tematiku poznatu iz crne kronike

Domagoj Dorotić, Marko Mimica i Martina Zadro: Prizor iz »Prikrivenoga križa«

simulata») Srečka Bradića, djelo koje predstavlja, mogli bismo reći, potpuni hrvatski operni proizvod, a koji vrlo često nedostaje našim opernim kućama, posebice onoj zagrebačkoj.

Gusto dramaturško tkivo

»Prikriveni križ« rezultat je godinu dana potpune urođenosti u izrazito tešku tematiku, koju nimalo nije bilo lako pretočiti u otprilike sat i pol vremenskoga kontinuiteta na sceni. Pa iako su svi motivi zapravo oni isti koje susrećemo svaki dan na stranicama crne kronike u dnevnim novinama i kao udarne vijesti na televizijskim dnevnicima, u ovoj operi oni su toliko sabijeni na jedno mjesto, na jedan

okup, prožimaju se i paralelno supostoje tako da tvore izrazito gusto dramaturško tkivo. Rezultat je mračna i teška opera koja slušatelja/gledatelja neće ostaviti ravnodušnim, već će mu smjerano ostaviti dio tereta koji će ponijeti iz kazališta na ulicu. Neće postaviti nikakva pitanja, budući da je već od prve scene moguće naslutiti i završetak, ali će svakako ostaviti dojam.

Dramski pisac Ivan Vidić autor je libreta, prvoga njegovoga, koji je sazeo ukupnu radnju na jasan, direktan, ogoljeni tekst s izraženim i uvijek vraćajućim motivom križa kao bremena koji svaki od likova, a i svatko od nas, na svoj način nosi na plećima. Taj križ provlači se tekstem koji pjeva

zbor, imajući ulogu kakovoga komentatora, on je golemi simbol koji se nadvija nad čitavom scenom (Dinka Jeričević), on, pak, postaje isto i jedno s glavnom protagonisticom Rozom (Martina Zadro), koja razapeta ostaje visjeti u zraku pred tim križem na kraju ove priče. No, direktna obraćanja publici Vidić je možda mogao i preskočiti.

Odličan moment - projicirani vlak

Prisutnosti brojnih paralelnih sudbina, koje se međusobno prepleću i vode, poput domino kocaka, sve dubljem krah i sve većem apsurd, redatelj Krešimir Dolenčić vješto je supostavio na sceni, iskoristivši njezin središnji kružni dio kao

kolo oko kojega se sve ove sudbine vrte i jedna po jedna ispadaju. Jedino što je u takvoj situaciji moguće jest uvesti lik Policajca (Mario Bokun), koji će popisivati mrtve i fotografirati mjesto »zločina«.

Odličan moment koji je povezivao radnju bio je simbolični motiv vlaka projiciran na pozadinskom scenom platnu i ritamski uobličen zvuk kada vlak prelazi preko pragova. No, vlak-kič-igračka koji prolazi pozornicom suvišan je Dolenčićev kič. Kao i dizanje u zrak Roze u sceni kojom opera završava - već toliko potrošen scenski trik. A čemu je služilo podizanje platna pri završetku opere, da bi se vidio zbor inače skriven u pozadini - ne znamo.

Kao da publika to već sama nije znala.

Na ovom mjestu spomenimo i funkcionalnu kostimografiju Danice Dedijer Marčić te odlično oblikovano osvjetljenje Denija Šesnića, koji je napravio doista majstorski posao.

Prilagođena glazba

Bradićeva glazba, pak, priča neovisnu priču, ali pažljivo uklopljeno u tijek radnje, tako da jedan i drugi segment reagiraju na međusobne poticaje. Ponekad je izrazito zgusnuta, ponekad golemoga tutti zvuka koje priziva svijet Wagnerovih limenih puhača, ponekad asketski ograničena na mali komorni sastav ili, pak, zvuk orgulja. Ona se prilagođava dramskoj radnji, ali

istovremeno vodi zaseban život, podsjećajući u svom tijeku na pojedine prethodne motive. Nekim segmentima trebalo bi još malo dorade, primjerice predugom trenutku insistiranja na čistom molaskom suzvučju, koje se izraženo pojavljuje u drugom dijelu opere, kao i protočnijeg i suvislijeg oblikovanja solističkih vokalnih dionica, koje su prečesto zvučale kao da se bore same sa sobom.

Među potonjima na prvome mjestu treba istaknuti Martinu Zadro, koja je vrlo uspješno realizirala pjevački zahtjevu ulogu Roze, a odmah nakon nje karakterno najkompletnije ostvarenu ulogu Blaža kojeg je tumačio mladi Marko Mimica. Domagoj Dorotić ponio je ulogu Maxa solidno, ali s malo previše pjevačkog egzibicionizma. Solidne uloge ostvarili su još Diana Hilje (Matilda), Davor Radić (Ivan), Alen Ruško (Jura) te trojica kamačara Neven Mrzlečki, Igor Hapač i Damir Klačar.

Cjelokupnoj izvedbi orkestra i zbora HNK te solista na sceni, koje je kroz partituru vodio dirigent Zoran Juranić, trebalo bi još prostora za usklađivanje i interpretativno doradivanje, za čistoću tona i međusobnih odnosa dionica pa i za zvučno usklađivanje orkestra spram zbora i spram solista, koje je više puta bilo ozbiljno narušeno. Koliko god mračna i teška ova opera bila, ona se može svidjeti ili ne, ali ne možemo poreći da ostavlja upečatljiv dojam, kakav god bio. No, za ostavljanje dojma neće biti zaslužan HNK kao organizacija, jer iako je koproducent, nije se potrudio jednoj praizvedbi hrvatskog glazbeno-scenskog projekta načiniti barem jednako sadržajem primjerenu popratnu knjižicu, kakva inače prati sve ostale HNK-ove premijere.